

DRAGØR I FILMEN - FILMEN I DRAGØR

En hilsen til den

75-årige biograf i Dragør

fra

Dragør lokalhistoriske arkiv

December 1984

Tekst og research:

Lokalarkivar Birte Hjorth

på grundlag af utrykte og trykte kilder

samt mundtlig overlevering

Foto og affotografering:

Dirch Jansen

Tryk:

Dragør kommunes offset

Omslag efter annonce i Dragør-Posten, 19. januar 1911

Der er vist ikke mange, der har tænkt på eller været klar over, at Dragør Biograf i år har eksisteret i 75 år. Siden 1909 har den trofast forlystet befolkningen i Dragør og St. Magleby og givet adspredelse i hverdagens trummerum - selv om den i perioder kun spillede om søndagen.

Det begyndte i et automobilskur på havnens nordre mole, lige op ad den gamle karantænebygning, der dengang fungerede som smedeværksted, men i dag huser Dragør Kajak Klub. Dette automobilskur var i 1908 blevet ledigt, efter at Amagerbanen var startet i 1907. Nu ville folk nemlig ikke mere skrumle ind ad den støvede, skærvebelagte Amager Landevej i den hostende, hakkende og hoppende omnibus, selvom den dog var et enormt fremskridt i forhold til den hestetrukne dagvogn, der forsvandt omkring 1904. Nej, nu kunne man behageligt og bekvemt befordres med jernbane lige ind til Amagerbrogade.

Fremskridtet holdt i disse år sit indtog. Efter mange års dvaletilstand var Dragør ved at vågne op. Driftige folk var kommet til byen. Man havde i 1906 fået gasværk, i 1907 vandværk og som nævnt jernbane. Københavnerne kørte til Dragør for at holde ferie og "bo på landet" hele sommeren. Der kom gang i udstykning af villagrunde, og byen voksede mod nord. Kvarteret omkring Øresunds Allé blev skabt.

Men tilbage til det ubenyttede automobilskur på havnen. Det var der flere, der havde kig på og tanker om at udnytte. Den 32-årige muremester O. F. Aagaard gik og funderede over en anvendelse, men fortalte åbenbart ikke til nogen, hvad han tænkte. For imens han gjorde dette, blev skuret erhvervet af gæstgiver Jan Passer fra Dragør Kro. Han ville indrette det til brændeskæveri. Det kunne Aagaard læse i Amager Avis den 2. maj 1908. Jan Passer har måske syntes, at savskærer Petersenovre på havnens søndre mole trængte til lidt konkurrence. Han havde nemlig en god forretning med levering af brænde til byens borgere og bagere.

Aagaard fik pludselig travlt med at omsætte sin tankevirksomhed til handling. Han må have forhandlet med Jan Passer, Dragør Byforstanderskab og Amager Birk, for godt en måned senere kunne avisen meddele, at Byforstanderskabet havde givet tilladelse til, at muremester Aagaard i stedet for Jan Passer måtte overtage lejemålet af den plads på havnen, hvor automobilskuret stod, med henblik på at opføre et biografteater her. Den nødvendige tilladelse fra Amager Birk havde han allerede.

Administrativt henhørte biografteatre under politimestrene, der i henhold til et cirkulære af 1861 kunne give tilladelse til forevisning af seværdigheder såsom menagerier, panoramaer, perspektivkasser og andet markedsogl. Efter filmens daværende udvikling rangerede den naturligt sammen med disse forlystelser.

FORHISTORIEN

Filmen var skabt i 1890'erne, men den første stationære biograf KOSMORAMA blev først åbnet 1904 på Østergade i København. 1905 fulgte den senere så kendte filmand Ole Olsen efter med et teater i Vimmelskaftet. Da han ikke kunne skaffe film nok til at dække efterspørgslen, begyndte han selv at producere. Han startede med en reportagefilm fra Chr. IXs bisættelse 1906, men slog hurtigt ind på den fortællende, dramatiske film. Hans selskab blev til Nordisk Film, der eksisterer den dag i dag og er verdens ældste filmselskab. Det første år indspillede han mere end 100 film. Disse film var korte, med en simpel handling, ageret af tilfældige mennesker, som i hvert fald ikke var skuespillere. De var slet ikke på højde med de film af verdensformat, som Nordisk film præsterede 5-10 år senere.

Den første biograf på Amager startede omkring nytår 1906. Det var KINOGRAF TEATRET på Christianshavns torv. Senere på året fulgte SØNDERBROS TEATER på Amagerbrogade efter.

Filmen var altså endnu ikke blevet den estimerede kunstart, som den senere skulle blive, dengang Aagaard i 1908 meddelte offentligheden, at han ville bygge et biografteater i Dragør.

Det viser sig imidlertid, at tanken om at etablere sig som biografdirektør i Dragør ikke var ganske ny for Aagaard. Allerede i december 1907 havde han indsendt ansøgning og fået tilladelse af Amager Birk til at bygge en biograf på Vestgrønningen. Det har ikke været muligt nærmere at opklare, hvor han havde tænkt sig at placere denne biograf. Man kan gætte på hjørnegrundene Rønne Allé 17 eller Grønnevej 1 - to grunde, som Aagaard på det pågældende tidspunkt var medejer af. Men han var altså ikke kommet i gang med dette byggeri, da automobilskuret på havnen blev ledigt og en fornyet tilladelse fra Amager birk gjorde det muligt for ham at erhverve stedet til biografformål.

Han fik skuret revet ned og på grunden opført et muret hus med paptag på 13 x 5 m, samt en tilbygning på 9 x 3 m til maskiner og apparater. Biografsalen havde 17 faste bænke. Det hele blev brandforsikret for 5.650 kr.

Under byggeriet kom Aagaard i tidnød, da hans tilladelse var pålagt en frist på et halvt år. Han måtte 2 gange søge om forlængelse af denne frist. Desuden var der en anden person, som var meget interesseret i at blive biografdirektør i Dragør. Det var direktør Andreas Harboesgaard, som netop havde bygget og igangsat Dragør Gas- og Vandværk og måske søgte et nyt emne for sin imponerende virkelyst. Han forsøgte 2 gange i denne periode at opnå bevilling.

Men Aagaard klarede sin tidsfrist nogenlunde og kunne 2. pinsedag åbne biografen på havnepladsen i Dragør. Amager Avis gjorde meget lidt ud af omtalen af denne begivenhed - den nævnte den blot. Når man læser, hvordan andre former for forlystelsesetablissemeter dengang blev beskrevet i detaljer, virker det påfaldende. Årsagen må være, dels at Aagaard ikke har sørget for at informere pressen og dels den almindelige holdning, at film var en døgnflue uden fremtid. I denne periode gjorde avisen derimod et stort nummer ud af den nye teatersal på Dragør Strandhotel. Her havde hotellets nye vært - forlystelseskongen Carl Rasmussen fra "Cyklistpavillonen" og "Alhambra" inde i Sundby - netop startet teatervirksomhed med forskellige professionelle skuespilselskaber.

Senere på sommeren kunne avisen dog berette, at Dragør Biografteater havde stor succes, publikum havde taget det til sit hjerte og der var forestilling 4 gange ugentligt. Billetprisen var 25 øre for voksne og 10 øre for børn.

Underlægningsmusikken til stumfilmene den ledsagende klavermusik - blev udført af den ene af postmester Agerholms kønne døtre. Hun hed Ellen og blev senere gift Buschmann.

Ifølge avisreferaterne synes biografen at have haft succes med sine forestillinger. Den viste et nyt program hver uge, og en forestilling bestod som regel af 4-5 forskellige film. Tilsyneladende var ordet "film" endnu ikke indgået i det danske sprog, idet avisen altid omtaler denne uges "stykke", "forestilling", "program" eller "levende billeder".

I maj 1911 kunne man glæde sig over en ekstra stor succes. I tre dage spillede man for fulde huse en film om Peder Tordenskjolds liv og levned. Det særlige ved denne film var ikke handlingen, men at den i sommeren 1910 var optaget i Dragør. Avisen kunne i tilgift bringe et billede af filmskuespillerne bænkedet om bordet inde i Dragør Kro.

Ved lov af 13. maj 1911 indførte staten afgift på alle offentlige forestillinger. Denne lov trådte i kraft 1. oktober 1911 og bevirkede, at Dragør Biografteater måtte hæve billetprisen til 30 øre. Samtidig afskaffede man børnebilletterne - dog således, at 2 børn kunne gå på en voksen billet.

Aagaard blev med mellemrum rost i avisen for at lede teatret med smag og forståelse for "hvad det stedlige publikum vil have med Hensyn til levende Billeder... Teatret, der omtrentlig er ene om at repræsentere Forlystelserne i Dragør, kan ogsaa glæde sig ved det talrige Landliggerpublikums Opmærksomhed."

Successen fik Aagaard til at udvide teatret. Han byggede et venterum på 12 m² med faste bænke langs væggene. Desuden fik han kommunalbestyrelsens tilladelse til at drive en mindre kioskforretning i biografen.

EJERSKIFTE

Omkring 1914 blev Dragør Biografteater overtaget af købmand Anders Peter Schmidt, der herefter drev det i mange år sammen med sin datter Marie og svigersønnen, bleger Niels Bothmann, som havde biografbevillingen. Fra nu af var det Marie Bothmann, der leverede den til stumfilmen nødvendige ledsagemusik.

Det dominerende repertoire i årene efter 1. verdenskrig var cowboyfilmene. Den forgudede helt var filmkuespilleren William S. Hart, der altid spillede den ædle beskytter af de forulempede. Når drengene søndag eftermiddag samledes og ventede på, at biografen skulle åbne, var det en prestigesag at stå allerforrest i køen og holde i det skrå messinghåndtag på indgangsdøren. Konditor Schellers søn Thorvald var ekspert i at tilegne sig denne plads, og når han ikke selv var kommet først, undså han sig ikke for at bruge hårdtslående argumenter for at få den. Ved hver forestilling mødte den gamle fisker Jan Schmidt fra von Ostensgade troligt op. Han havde sin helt faste plads i biografen. Det samme havde arbejdsmand Karl Jørgensen, der gik under tilnavnet "Jamle".

A. P. Schmidts anden svigersøn, politibetjent Larsen, holdt streng justits ved indgangsdøren. Drengene med korte bukser kunne komme ind på børnebillet, mens dem med lange bukser måtte betale voksenbillet. I pauserne mellem forestillingens 4-5 afdelinger blev der luftet ud i biografen og udgangsdøre blev åbnet. Det var så en sport for byens drenge at gemme sig omme bag biografen og krybe ind under pigtrådsafspærringen ud mod vandet, for derefter at snige sig indenfor under første pause. Men ve den stakkel, der blev opdaget af betjent Larsen.

Omme bag et stort grønt forhæng: sad fru Marie Bothmann og spillede underlægningsmusikken. Det grønne forhæng skulle skjule hende og give illusion af, at musik og film hørte sammen. Men en lampe over pianofortet afslørede hendes silhuet bag forhænget og gjorde hende synlig for publikum. Musikken var tænkt som understøtning og fremhævelse af de skiftende stemninger i en film. Fru Bothmann øgede derfor styrke og intensitet af musikken, når det gik rigtigt hedt til på det hvide lærred, og hun slog hurtigt over i "Donaubølger", hvis billedet skiftede til noget med hav og bølgegang. "Stille Sorg" og "Aftenklokker" var også yndede musikstykker. Men ellers var hendes repertoire omtrent det samme til hver eneste film.

I operatørrummet var der som regel altid hedt, for kulbueapparatet, der gav lys til fremvisningsapparatet, gav meget varme fra sig. De kulstumper, som kulbueapparatet ikke kunne brænde, smed operatøren udenfor på jorden, hvor de snart blev samlet op af børnene, der brugte dem til at tegne med.

Når der skulle skiftes filmspole - som regel flere gange under hver forestilling - var der febrilsk aktivitet, og fru Bothmanns søn, Anders, måtte ofte hjælpe til med tilbagespolingen. Ellers blev operatørrummet gennem

årene passet af forskellige mennesker, som her fandt mulighed for at få en lille biindtægt. Der var bl.a.. en officiant fra fortet og en af brødrene Strøbæk. Væver Wilhelm Jensen fra Bjergerlav havde jobbet i en del år i slutningen af 1920erne.

Forestillingerne gik aldrig helt stille af - mange ting kunne ske. En dag kom en ophidset kvinde ind midt under forestillingen. Hun forlangte højrøstet at få sin søn, der sad midt i salen, med sig hjem øjeblikkeligt, for knægten havde rapset pengene til biografbilletten i hendes tallerkenrække. Hun insisterede også på at få billetpengene tilbagebetalt.

NYT BIOGRAFTEATER

Men i 1927 begyndte man at tale om, at Dragør Biografteater var utidssvarende og at bygningen bestemt ikke pyntede på havnen. En by som Dragør burde have en moderne og hyggeligt indrettet biograf. Der verserede en overgang rygter om, at der skulle indrettes biograf i ejendommen Kirkevej 166, hvor det krakkede firma Nordisk Klædefabrik havde haft til huse. Her var alle vævemaskiner fjernet og bygningen stod tom. Et pengestærkt konsortium skulle arbejde på at få etableret en moderne biograf her. Landmandsbanken, der ejede ejendommen, skulle også være interesseret i planen. Det var ganske vist!

Men kort tid efter blev "Dragørgaard", den gamle bondegård i Toldergade, købt af forlagsboghandler C. Jensen. Gården havde stået til salg i en lang periode efter dyrlæge Fritz Julius Madsens død. Boghandler Jensen, der i mange år havde været landligger her i byen, havde store planer med gården og dens udlænger. To villagrunde blev solgt fra. Den vestlige længe blev revet ned og på grunden opført nogle rækkehuse (Jan Tiemanns Plads 1-3). Desuden havde han sammen med sin arkitekt fået den ide, at den gamle lade ud mod Toldergade kunne omskabes til et biografteater, såfremt der kunne findes en lejer hertil.

Da der næppe kunne opnås to biografbevillinger til en så lille by som Dragør, og købmand Schmidt og hans datter Marie Bothmann sad på den eksisterende bevilling, var det jo oplagt, at de to parter burde se at finde hinanden; men dette lykkedes ikke. Schmidt mente, at Jensens prisforlangende var for stort - "man kan jo også betale Guld for dyrt" udtalte han til Dragør Posten.

Der kom imidlertid andre interessenter ind i billedet. Foreningen "Dragørs Fremme" indgav ansøgning om biografbevilling. Det samme gjorde tømrermester Johs. Petersen i Dragør, og han var nok så seriøs i sit forehavende. Han købte i januar 1928 den gamle biografbygning på havnen af købmand Schmidt, muligvis for derved at øge sin chance for at opnå biografbevilling. Samtidig fremlagde han planer for den nye biograf, som han ville bygge og indrette i den sydlige længe af "Dragørgaard", som han havde erhvervet. Den gamle biograf havde han tænkt at lade nedrive, hvilket blev hilst med almindelig tilfredshed.

Tømrermester Petersen fik imidlertid ikke biografbevilling, idet fru Marie Bothmann fik sin bevilling fornyet for 3 år og altså skulle være den, der rykkede ind i det nye teater, når det engang stod færdigt. Tømrermester Petersen måtte altså fungere som inspektør for fru Bothmann, indtil spørgsmålet om en ny ansøgning atter blev aktuelt.

19. oktober 1928 kunne biografdirektør (og tømrermester) Johs. Petersen slå dørene op for et indbudt publikum til indvielse af Dragørs nye biografteater. Blandt de indbudte var flere medlemmer af kommunal-

bestyrelsen, dr. Dich med familie, overlærer C. C. Petersen, købmand Ravn, forretningsfører Axel Hermann, snekermester Blichmann, konditor Scheller, lærer Lund, politibetjent Arentoft - og mange andre.

Salen havde 206 pladser og blev opvarmet af 4 store radiatorer. Luften blev fornyet lydløst gennem et nyt ventilationsanlæg. Pressen, d.v.s. Dragør-Posten, svømmede hen i begejstring over alt det nye og i særdeleshed over den måde, belysningen var løst på: "de 30 matte Balloner, som besørger Oplysningen i selve Salen, ophængte i lange, let buede Ledninger, henleder Tanken paa en kinesisk Havefest og virker i Forbindelse med Stjernerne i Loftet med til at skabe Feststemning, der ikke forringes af den behagelige Varme, der møder en straks man træder ind".

Der blev budt på vin og kransekage og holdt mange taler. Både overlærer C. C. Petersen og lærer Lund udtrykte i deres tale håbet om "et i opdragende Henseende godt Samarbejde med Skolen". Men C. C. Petersen advarede endvidere I mod filmens suggererende påvirkning af folk og omtalte den ofte kritikløse måde, filmene var blevet fremstillet på. Han havde i filmen "Atlantis" set en for mange tusinde år siden forsvundet by, der lå på havets bund - og var blevet ganske forbavset over her at finde "Bager Hagels Gade i Dragør med den kendte Høne midt i Gaden. - Sligt vækker Kritik" konkluderede han. Og sådan er Sønderstræde altså gået over i filmhistorien.

Direktør Petersen takkede forsamlingen for de smukke ord og bad kommunalbestyrelsesformand Agerlin trykke på signalknappen til operatørrummet, hvorefter lyset forsvandt, medens det svære fløjlstæppe langsomt gled til side for det hvide lærred, og lystspillet "Lange Bukser" rullede frem. Billetpriserne var 1.40 kr for nummererede pladser, 1.05 kr for unummerede og 70 øre for børn. Der blev spillet fredag, lørdag og søndag.

Bevillingsindehaveren, fru Bothmann, er overhovedet ikke omtalt i dette referat af indvielsesfesten. Hun havde nemlig bortforpagtet sin bevilling til Johs. Petersen, uden at det var kommet til offentlighedens kendskab.

I sommeren 1929 frasagde fru Bothmann sig bevillingen, og den overgik herefter til biografens ejer, direktør Johs. Petersen. Også jobbet som biografpianistinde havde hun opgivet. Det var nu fru Karvig fra Badstuevælen, der leverede underlægningsmusikken.

Håbet om det gode samarbejde mellem skolen og biografen, som kom til udtryk under indvielsen, var ikke forgæves. Allerede i foråret 1929 kunne biografdirektør Petersen invitere Dragør Skoles børn til gratis at overvære en film med titlen "Autentisk Skildring af det isfyldte Polarhav med dets vidunderlige Dyreliv og Farer" med ledsagende tekst. Denne dokumentarfilm var, blev det forsikret, ikke noget opdigtet atelier arbejde men optaget under stor risiko i polarhavet. Den har sikkert gjort et stort indtryk på de unge mennesker. Dengang, før fjernsynet havde holdt sit indtog i hvert et hjem, levede børn sig mere ind i filmene. Der er jo et enormt svælg herfra til nutidens videovold-forvænte ungdom.

Forreste række i biografen var en lang træbænk, beregnet for børn. Her havde man meget sjov med at skubbe hinanden ned på gulvet, og når spændingen på det hvide lærred blev for intens og medrivende, skete det ofte, at en kom til at tisse i bukserne. Derfor var det praktisk med træbænken. Biografstolene i resten af salen var for øvrigt også med træsæder.

Biografbygningen på Jan Tiemanns Plads var udstyret med 2 små butikker - en på hver side af indgangen. Da biografen startede i 1928 var disse butikker indrettet til henholdsvis lingeri- og konfekturforretning. Senere kom der is-bar i den ene butik og i den anden residerede i mange år Flora Hansen med sit berømte hjemmebageri. Især hendes nøddekager var højt berømmede.

TONEFILMEN

Omkring 1930 kom tonefilmen frem og revolutionerede hele filmbranchen. Mange berømte stumfilmstjerner klarede ikke overgangen til talefilmen. Biografejere med respekt for sig selv fik skyndsomst installeret det nye apparatur med højttalere. Aladdin Biograf på Amagerbrogade kunne i 1931 som den første på Amager reklamere med tonefilm.

I begyndelsen af 1932 var biografbevillingen i Dragør atter ledig. En overgang så det ud til, at et af Dragørs dengang kendteste ansigter, formanden for Amager Turistforening, forretningsfører Axel Hermann, skulle blive den næste biografdirektør. I februar 1932 udtalte han sig til pressen om sine biografplaner. Han ville indføre tonefilm, men det skulle han selvfølgelig først forhandle med ejeren, Johs. Petersen, om. Ellers havde han tænkt på muligheden af at indrette tonefilmbiograf i Borgerforeningens lokaler. I juli 1932 kom Axel Hermann dog på andre tanker og meddelte politimesteren, at han alligevel ikke ønskede at benytte sin biografbevilling. Biografen havde da formodentlig stået lukket i en længere periode.

Bevillingen tilfaldt derefter en anden af ansøgerne, nemlig en i Dragør totalt ukendt person ved navn Axel Hansen, som boede i Roskilde. Aviserne skumlede lidt over dette. Havde Dragør kommunalbestyrelse slet intet at skulle have sagt i den sag? Hvis der havde været en ansøger i Dragør, burde bevillingen være blevet i byen.

Den nye bevillingshaver løb straks ind i en masse vanskeligheder med hensyn til myndighedernes godkendelse af biograflokalerne. Bygningskommissionen og dermed politimesteren krævede først og fremmest en ny tagkonstruktion på bygningen, da man formodede, at den eksisterende var for svag. Dertil kom andre, men mindre væsentlige ændringer. Det filminteresserede publikum måtte altså styre sine biograflyster og vente lidt endnu.

En augustdag samme sommer gik dog et sus af filmens forunderlige verden igennem Dragør. En stor Marstal-skonnert med filmskuespillere ombord ankrede op udfør Dragør havn. Fiskere og lodser gik ud for at landsætte selskabet, hvor iblandt var de populære skuespillere Fyrtaarnet og Bivognen samt Hans W. Petersen og Marguerite Viby. Det celebre selskab var i gang med at indspille filmen "Han, Hun og Hamlet" og skulle nu i to store rutebiler befordres til København. Forinden måtte de dog standse op ved biografbygningen for at tilfredsstille den store skare børn, der havde samlet sig, og Bivognen, iført sit kostume, var ude og veksle adskillige håndtryk med sine beundrere.

Axel Hansen var imidlertid hurtig til at få udbedret skavankerne ved biografbygningen. De karakteristiske støttepiller ud mod Toldergade blev opført, hele bygningen blev malet og et tonefilmapparat installeret.

Onsdag den 7. september kunne han slå dørene op til en moderniseret biograf. Åbningsforestillingen var den store danske talefilm "Præsten i Vejlbj". Denne film var den første talefilm, der blev indspillet i Danmark. Den var af meget høj kvalitet og havde Eyvind Johan Svendsen i hovedrollen.

Premieren forløb godt. Alle pladser var udsolgte længe før åbningstid. Pressen var yderst tilfreds med det hele - "dette at Folk nu og i Fremtiden er forskaaet for den Merudgift, en Rejse til København betyder, for at se og høre Tonefilmen, vil sikkert gøre sit til, at den elskværdige Indehaver faar Held med sit nye Foretagende". Man konstaterede også med glæde, at Axel Hansen snarest ville flytte til Dragør, og at der ville blive spillet 5 aftener om ugen med nyt program hver uge.

Det held, der fulgte Axel Hansen på premiereaftenen, svigtede ham derimod fuldstændigt 3 dage senere. Da forestillingen lørdag aften skulle begynde, skete der et uheld med tonefilmapparatet, så at Hansen så sig nødsaget til at aflyse forestillingen. I løbet af søndagen blev skaden dog udbedret, således at der samme dag kunne gennemføres 2 forestillinger.

Næste uges forestilling forløb glat. Det var operettefilmen "Den smilende Løjtnant", bygget over Strauss-operetten "Valsedrømme", med Maurice Chevalier i titelrollen. Herefter gik det uge efter uge i årene fremover med skiftende programmer af fremragende, gode - og mindre gode - film i skønsom blanding. I november 1935 kunne Axel Hansen for første gang blænde op for en farvefilm. Det var den amerikanske film "Becky Sharp" med Miriam Hopkins i hovedrollen.

Axel Hansen drev Dragør Biograf med stor dygtighed næsten lige til sin død i 1978. Den rolige og flinke biografdirektør blev gennem sit 45-årige virke kendt af mange mennesker i Dragør. Efter hans død blev det Inge og Svend Poulsen, der blev direktørparret på Jan Tiemanns Plads. Svend Poulsen var godt kendt med forholdene, idet han siden 1968 havde været operatør for Axel Hansen.

De gamle biografstole fra 1928 blev udskiftet i 1955 og i 1980 kom der igen nye stole. Antallet af siddepladser, blev reduceret til 180, da unge mennesker i dag gennemgående er højere - og med længere ben - end dengang biografen blev bygget. I 1979 blev lydanlægget udskiftet for at tilfredsstille nutidens mere kræsne krav til lyd gengivelse. Alt sammen for at man stadig skal kunne konkurrere med Københavns biografer.

Svend Poulsen har, i den korte årrække han har virket som direktør for Dragør Bio, markeret sig ved tilbud på en lang række kvalitetsfilm. Hans mål har været at holde lave billetpriser og at give et alsidigt filmtilbud. Sideløbende med annonceringen startede han den løbende orientering om repertoiret i Dragør Nyt's tekstspalter.

Dragør Bio er imidlertid løbet ind i de samme problemer, som har ramt så mange andre af landets mindre provins- og forstadsbiografer: besøgstallet er i disse år stærkt dalende. Årsagen er jo selvfølgelig

indflydelsen fra TV og video. Fra et normalt gennemsnit på ca 23.000 faldt tilskuertallet i 1983 til ca. 16.000. Og det er for lidt til, at biografen kan eksistere fremover. Dragør kommunes kulturelle udvalg indbød derfor i december 1983 sammen med direktør Poulsen til et borgermøde i biografen, hvor folk var velkomne til at komme med gode ideer til, hvordan biografens fremtid kan sikres. Der blev nedsat et "Red Biffen"-udvalg, som bl.a. har arbejdet med pensionisters benyttelse af biografen.

Man må bede til, at alle gode kræfter vil virke for, at Dragør får lov til at beholde sin biograf - et 75 år gammelt kulturgode.

NOGLE NOTER OM DRAGØR I FILMHISTORIEN

En række danske film er i årenes løb delvis blevet optaget i Dragør kommune. Især har Dragørs gamle bydel virket tiltrækkende på filminstruktører ved udendørs optagelser. De brostensbelagte gader med de gamle huse har været anvendelige både som historiske kulisser og som baggrund for provinsielle miljøer. Her skal kort omtales nogle af disse film. Det lokalhistoriske arkiv i Dragør modtager naturligvis gerne oplysninger om flere "Dragør-spillefilm".

Den første filmoptagelse i Dragør, som man har kendskab til, er som nævnt "Peder Tordenskjold", optaget i 1910. Den er bygget over en fortælling af Carit Etlar, og er nok den første danske, historiske spillefilm. Titelrollen blev spillet af Vilhelm Stigaard.

Den næste film er den internationalt berømte "Atlantis" fra 1913, lavet over en roman af Gerhart Hauptmann. Hovedrollerne blev spillet af Olaf Fønss og den østrigske skuespillerinde Ida Orloff. En stor del af handlingen foregår på oceandamperen "Roland", som forliser under dramatiske omstændigheder midt ude i Atlanterhavet - denne scene har Køge Bugt lagt bølger til. Forinden har Olaf Fønss om bord på skibet haft 3 uhyggelige drømme, varsler om den kommende katastrofe. I den ene drøm går han rundt i en mærkelig uddød og uhyggelig by "Atlantis", i hvis havn ligger mange besynderlige skibe, bl.a. "Roland" med et stort hul i siden. Denne scene er - som den fra "Bager Hagels Gade", som overlærer Petersen omtalte - optaget i Dragør. Og det tog nok noget af illusionen fra folk, der var huskendt her.

"Sommerglæder" fra 1940 skildrer livet i et lille provinshotel. Filmen blev optaget i og omkring ejendommen "Højerup", der lå, hvor "Dragørhjørnet" nu ligger. Det var et smukt, gammelt hus, bygget i 1834 som vævefabrik.

I filmen "Op med lille Martha" fra 1946 deltog en del af Dragørs befolkning som statister. Hovedroller: Helge Kjærulff-Schmidt og Lily Broberg.

I "Ved Kongelunden" fra 1953, optaget omkring Søvang og Kongelunden (samt Dragør Strandhotel?), skildres sammenholdet i en havekoloni. Blandt beboerne så man Dirch Passer og Ove Sprogøe.

I "Frøken Nitouche" fra 1963 havde Dirch Passer også en stor rolle sammen med Lone Hertz, der i en scene måtte kravle ud af et tagvindue på "Volmerhus" i Slippen. Den daværende købmandshandel i samme ejendom var i lang tid derefter forsynet med filmens "gamle" skilte, som med svungen skrift forkyndte, at her kunne man købe klipfisk, saltsild og grovvarer.

Som allersidste skud i kassen optog Nordisk Film i september 1984 en scene i Strandstræde til en kommende film, som vistnok skal hedde "Landstrygerne".